

POPIS RADOVA DR. VINKA ŽGANCA IZ RAZDOBLJA NJEGOVA BORAVKA U SOMBORU (1925-1941)

MIROSLAV VUK
Dakičev trg 1, Zagreb

Autor je u vrijeme svog popisivanja sveukupne osobne arhive dr. V. Žganca i njegove ostavštine (15.03.-17.11.1977) izradio i popis radova i raznolike Žgančeve djelatnosti u Somboru. Razvrstao ih je u narednih 7 skupina: 1) melografski radovi, 2) harmonizacije, obrade i autorske skladbe u rukopisu, 3) harmonizacije, obrade i autorske skladbe objavljene u "SKLAD"-u ili vlastitoj nakladi, 4) znanstveni i ostali članci, 5) knjige i članci pravne struke, 6) koncerti i predavanja na kojima su se izvodila Žgančeva djela, 7) dužnosti koje je obavljao izvan pravne struke.

U razdoblju svoga boravka i života u Somboru, i to od 15. prosinca 1925. do 13. ožujka 1941, a to je značajno vremensko razdoblje, dr. Vinko Žganec bavio se vrlo intenzivno pravnom praksom i teorijom. Međutim iz svu zaokupljenost tim poslom nije to bilo doba zaborava za etnomuzikologiju. Naprotiv, i na tom je području nastavio djelovati pa je i nadalje bilježio, proučavao i obrađivao narodne napjeve ili ih samo harmonizirao za razne pjevačke zborove, a skladao je i vlastita glazbena djela. Novo životno okruženje nije u zaborav potisnulo ni rodno Međimurje, ali je dr. Žgancu kao sakupljaču i istraživaču narodnoga glazbenoga blaga podarilo nove izvore. Narodnim glazbenim i drugim stvaralaštvom izuzetno bogat kraj nametnuo se tako kao istraživački izazov, posebice stoga što je uz primarnu evidenciju stvaralaštva kojom se oblikuje njegova nezabilježena povijest, pružio mogućnost poredbenog istraživanja i utvrđivanja veza s drugim krajevima i stvaralaštvom drugih sredina, pa i mogućnost međunarodnih komparativističkih osvjetljenja. Takav ukupan rad u muzikologiji dobiva još više na značenju ukoliko ga uz svakodnevne Žgančeve aktivnosti na poslu i angažmanu u pravnoj struci

stavimo još i u okvir pisanja znanstvenih radova, obavljanja raznih dužnosti, i to podjednako društvenog kao i umjetničkog karaktera. Stoga slobodno možemo reći da je, uobičajeno svojoj prirodi radina čovjeka i znanstvenika, dr. Žganec i u Somboru živio i djelovao plodotvorno, a tomu je najbolji dokaz količina skupljenih narodnih napjeva i tekstova kao i objavljenih skladbi i ostalih radova.

Na temelju njih možemo čak reći da je Žgančev somborski etnomuzikološki opus vrlo velik, a pogotovo kad se ima u vidu činjenica da je znatan dio Žgančeva arhiva i propao za vrijeme rata u Somboru. No i ono što je sačuvano ulijeva poštovanje i upućuje ne samo na intenzivnost nego i na širinu Žgančeve djelatnosti, koja nas obavezuje na to da tu djelatnost vjerodostojno registriramo, prikažemo, objasnimo i po mogućnosti predložimo (ne)upućenoj javnosti kako bi slika o tome velikom glazbenom djelatniku i njegovu doprinosu našoj muzikologiji i etnomuzikologiji bila još potpunijom. To me i nagnalo kad sam popisivao sveukupnu doktorovu osobnu arhivu i ostavštinu (15.III. - 17.XI.1977) da na temelju dostupne građe koju sam imao na uvid, pridem stvaranju popisa radova i djelatnosti posebno i iz doktorova somborskog razdoblja.

Zbog preglednosti razvrstao sam te radove i djelatnosti u:

- a) melografske radove
- b) harmonizacije, obrade i autorske skladbe u rukopisu,
- c) harmonizacije, obrade i autorske skladbe objavljene u "SKLAD"-u ili vlastitoj nakladi,
- d) znanstvene i ostale članke,
- e) koncerte i predavanja na kojima su se izvodila Žgančeva djela
- f) dužnosti koje je obavljao izvan pravne struke.

Takva tematizacija građe sigurno omogućuje njezinu preglednost, ali istovremeno odaje i širinu te djelatnosti u kojoj bih posebice istakao dva područja, i to područje bilježenja autohtonih napjeva iz Sombora i okolice te znanstvena muzikološka osvjetljenja tih radova, od njihovih izvora, utjecaja, sličnosti do zaključka o posebnosti i originalnosti glazbenog izraza. Vrijednost Žgančevih zapisa iz navedenog razdoblja neprocjenjiva je, a posebice zbog toga što su mu popijevke, zabilježene na tlu Sombora i okolice u razdoblju između dva rata, tj. između 1925. do 1941. pjevali ljudi koji su tada imali između 60 i 80 godina, a to znači da je riječ o ljudima rođenima u prošlom stoljeću i poznavateljima autentičnog narodnog melosa svoga kraja. Zaključak po kojemu je svojim radom i rezultatima svoga rada i u Somboru dr. Vinko Žganec obogatilo riznicu nacionalne kulture, a preko nje i kulture drugih naroda, kao i riznicu svjetske kulture, nije nimalo ishitren. Naprotiv, on čvrsto stoji i daljnjim se pregledom toga Žgančeva rada utemeljuje u svojoj postojanosti i trajnosti. U svojoj pravničkoj torbi među službenim i pravnim spisima imao je uvijek, za svaki slučaj, i kajdanku. Uvijek bi rekao: "Bez kajdanke nikam!" Znao je napjev zapisati i na ulici u slučajnom susretu s nekim od njegovih pjevača, bilježio je na crkvenim i narodnim svečanostima, u svojem uredu, na svakome mjestu gdje bi mu se pružila prilika. U ovakovim prilikama često nije za vrijeme zapisa označio datum zapisa, mjesto ili ime pjevača.

U ovom prikazu njegova melografskog rada prvo su navedeni zapisi s potpunim podacima, dok nakon njih dolaze prikazi zapisa s nepotpunim podacima bilo o datumu, mjestu ili pjevaču.

29. siječnja 1928. u Somboru bilježi 15 (petnaest) popijevaka koje mu pjevaju Pavlečić Blaško, Dulić Stipan, Bačić Đorđe i Šmit Dula.

31. ožujka 1932. u Somboru bilježi popijevku: Umoreno zlato moje, na mom krilu zaspalo je... Pjevao mu nepoznati pjevač. Kasnije je saznao da je to bio njegov prvi klijent u odvjetničkoj kancelariji koji je uporno želio ostati anonimn.

6. siječnja 1933. u Odžacima bilježi 13 (trinaest) popijevaka koje pjeva Putinčanin Žarko, sudac iz Novog Bečjeja.

6. ožujka 1933. u Somboru bilježi 8 (osam) popijevaka koje pjevaju Prčić Katka i Vujković-Lamić Marta iz Subotice.

20. prosinca 1933. u Somboru bilježi 8 (osam) popijevaka koje mu pjeva Slavko Carić učitelj iz Mirkovaca.

8. srpnja 1934. u Bačkom Brijegu bilježi 25 (dvadeset i pet) svjetovnih i 50 (pedeset) crkvenih popijevaka koje mu pjevaju Dekić Janja, Gorjanec Stana, Kasač Marica, Dekić Eva i orguljaš župne crkve Fuderer Jakob.

15. srpnja 1934. u Tomici kod Broda na Savi bilježi 15 (petnaest) popijevaka koje mu pjeva Kampić Eva.

26. srpnja 1934. u Mirkovcima bilježi 12 (dvanaest) popijevaka koje mu pjevaju Veličković Jovan i Tomić Koviljka.

28. srpnja 1934. u Mirkovcima bilježi 4 (četiri) popijevke koje mu pjevaju Milanović Ilija "Čića" i Slavko Carić.

6. kolovoza 1934. u Baču bilježi 5 (pet) popijevaka koje mu pjeva Kasač Marica.

6. siječnja 1935. u Santovu bilježi 23 (dvadeset i tri) popijevke koje mu pjevaju Šamanović Anica iz Bača, te Lovrić Vinko i Božin Marija iz Santova.

26. siječnja 1935. u Somboru bilježi 11 (jedanaest) popijevaka koje mu pjeva Popović Radovan sudac iz Sombora.

14. veljače 1936. u Duboševici bilježi 25 (dvadeset i pet) popijevaka koje mu pjevaju Prakatur Jelena i Kovačev Jela.

5. travnja 1936. u Somboru bilježi 4 (četiri) popijevke koje mu pjeva Bačić Đorđe.

26. svibnja 1937. u Somboru bilježi 17 (sedamnaest) popijevaka koje mu pjeva Dekić Eva iz Bačkog Brijega.

28. svibnja 1937. u Vinkovcima bilježi 18 (osamnaest) popijevaka koje mu pjevaju Musić Marijan iz Komletinaca te djevojke i mladići iz Ivankova, Gradišta i Rokovaca.

23. kolovoza 1937. u Somboru bilježi 14 (četnaest) popijevaka koje mu pjevaju Knezi Eva i Knezi Ana iz Svetožara Miletića.

19. rujna 1937. u Somboru bilježi 4 (četiri) popijevke koje mu pjevaju Zlatarić Jerko i Somodavarac Pera iz Gajića.

21. rujna 1937. u Somboru bilježi 5 (pet) popijevaka koje mu pjeva Nikolić Kona iz Sonte.

11. travnja 1940. u Somboru bilježi 19 (devetnaest) popijevaka koje mu pjeva Pavletić Blaško.

U razdoblju od 1. siječnja 1930. pa do 31. prosinca 1940. zabilježio je u Somboru i Santovu 118 (stotinu i osamnaest) crkvenih popijevaka koje su mu pjevali Valko Ferko učitelj i kantor u Santovu, Šamanović Anica, Fuderer Jakob, Pavletić Blaško, Dekić Janja, Dekić Eva, Kasač Marica i Daraži Mika.

U toku 1936. pa do 1940. u Somboru i Svetozaru Miletiću zabilježio je 153 (stotinu pedeset i tri) crkvene i svjetovne popijevke koje su mu pjevali dr. Carić Voja, Fuderer Jakob, Draža Mika, Lovrić Vinko, Zorić Miloš, Dulić Stipan, Šmit Đula, Prakatur Jelka, Mušić Marijan, Almašac Eva, Cenzer Pavle i Šimudvarac Marija.

Za vrijeme svojih posjeta rodnome Međimurju u razdoblju 1928-1941, zabilježio je preko 1000 (tisuću) popijevaka svjetovnog i crkvenog sadržaja. Jedan dio ovih zapisa pohranio je dr. Žganec u Institutu za narodnu umjetnost u Zagrebu, dok je veći dio, preko 700 napjeva, zadržao u vlastitoj arhivi. Sveukupni broj zapisa iz somborskog razdoblja, prema raspoloživoj dokumentaciji, iznosi preko 3000 (tri tisuće) popijevaka.

Mnoge od zabilježenih napjeva popijevaka harmonizirao je ili obradio za razne zborove ili instrumentalne sastave, a posebno je bio plodan kao skladatelj. Već je spomenuto da je u toku rata dio arhiva u Somboru propao. Nestalo je preko polovice zapisa popijevaka i harmonizirane odnosno obrađene narodne popijevke kojima je bila nadodana instrumentalna pratnja u obliku malih komornih sastava.

U rukopisu se sačuvalo:

Svjetovne - obrađeni plesovi:

1. Ajd u kolo
2. Aj der gajdašu
3. Balun
4. Lepa Mara kolo vodi
5. Tri plesa
6. Proštenje (scenska glazba)
7. Bunjevački lovac
(za glasovir četveroručno)
8. Ketuš (za glasovir četveroručno)
9. Zeleni vijenac (za gudalački kvartet)

Za glas i glasovir:

1. Vu mleki se hmivam
2. Ljubav se ne traži

Za dva glasa i glasovir:

1. Ciganska

Za troglasni zbor i glasovir:

1. Lehku noć
2. Hranila Jula slavuja
3. Tranana, tranana

(dvoglasno-troglasno-četveroglasno)

Za jedan glas i tamburaški orkestar:

1. Marica je goske gnala (sopran)
2. Mlinar hodi se okoli šanca (bariton)

Mješoviti zbor "a cappella":

1. Da je bila huđa zima
2. Raca plava po Dravi
3. Cim can cvrgudan

Muški zbor "a cappella":

1. Snitljiva pšenica
2. Ribari, ribari
3. Kaj se pripetilo
4. Moja mila vino toči
5. Kad sam došcl pod oblok
6. Na sredini sela stoji visok bor
7. Stoji Ivo na cigleni

Crkvene za glas i orgulje:

1. Zdravo Majko žalošćena
2. Isusove ruke raskriljene
3. Hodi sada z menom duša
4. Uskrsnuo je Spasitelj

Crkvene za mješoviti zbor:

(orgulje sviraju iste dionice koje zbor pjeva)

1. Bože sveti ti nas brani
2. Isusove ruke raskriljene
3. Evo, pod križ smo došli
4. Svršena je već muka
5. Puna tuge i žalosti
6. Magdalene jafkanje
7. Uskrsnu Isus prislavni
8. Radosni dan nam svanuo
9. Iz srca se svi radujemo
10. Isukrs nam slavni

Crkvene za muški zbor i orgulje:

1. Strašnog suda
2. Dies irae
3. Pokoj vječni

Scenska glazba i popijevke:

1. Pred večiti mrak
(melodram, harmonij-glasovir)
2. Šokica (igrokaz uz 7 pjesama)
3. Dva srca (početak opere, klavirski izvadak, I. čin u 8 brojeva)

Od autorskih skladbi, harmonizacija ili obrada narodnih popijevaka iz somborskog razdoblja 1925-1941, objavio je u vlastitoj nakladi ili nakladi "SKLAD"-a u Zagrebu slijedeće zborove "a cappella":

SKLAD, 1932, prilog 36.

Mješoviti zborovi:

1. Ej Ker i Sentu
2. Skuhala je čavka
3. Mi selu idjemo
4. Loptala se Ana

SKLAD, br. 5/1934, prilog 52

Muški zborovi:

1. Drma mi se šubara
2. Dike, oči, 'oš do veće doći
3. Marice divojko

SKLAD, br. 5/1934, prilog 53

Mješoviti zborovi:

1. U mog dike oči poveliče
2. Ej, kad se dvoje volu
3. Nisam znala, nisam virovala

SKLAD, br. 6/1934, prilog 55 ab

Mješoviti zborovi:

1. Krastavca
  2. Dura, dura, dorate
- SKLAD, br. 2/1935, prilog 58 ab
1. Dodolska (šesteroglasni ženski zbor)
  2. Da sam riba (troglasni ženski zbor)

SKLAD, br. 5/1936, prilog 81

Mješoviti zbor:

1. Evo 'vako, to je lako

SKLAD, br. 1/1937, prilog 84

Mješoviti zborovi:

1. Alaj volim u kolu igrati
2. Gosti moji, gosti
3. Oj, ide golub
4. Tambur bio, tamburđija Ivo

SKLAD, br. 4/1937, prilog 93

Dječja troglasna:

1. Ljuk' ljuk' niti klin
- SKLAD, br. 6/1937, prilog 96

Ženski troglasni zbor:

1. Gdje kukuje črni kos
- SKLAD, br. 6/1937, prilog 97

Muški zborovi:

1. Naj se dragi žalostiti
  2. Pojela mi nevestica
- SKLAD, br. 1/1938, prilog 100

Mješoviti zbor:

1. Zagorska rapsodija
- SKLAD, br. 2/1940, prilog 130

Muški zborovi:

1. Marica se veseli
  2. Šetal sam se v log zelen
- SKLAD, br. 2/1940, prilog 131

Mješoviti zbor:

1. Da sam bil ja mali

Harmonizacije, obrade i skladbe navedene u slijedećim brojevima i godištima SKLAD-a izrađene su u Somboru 1927-1941.

SKLAD, br. 1/1941, prilog 147

Muški zbor:

1. Sunce jarko stani malo
- SKLAD, br. 1-2/1942, prilog 149

Mješoviti zbor:

1. Međimurska rapsodija broj 1
- SKLAD, br. 3-4/1942, prilog 153

Ženski troglasni zborovi:

1. Sejala sem lanek
2. Tkalačka

SKLAD, br. 1-2/1943, (bez oznake priloga)

Muški zbor:

1. Visoko se orli dižu

U posebnom prilogu SKLAD-a br. 5/1941, objavio je mješovite zborove:

1. S one strane Dunava	4. Igrala j' zlatna jabuka
2. Pjevala je ptica kos	5. Povej ljubo
3. Tambur buba	6. Ja sam stiha doškrebetal

U posebnom prilogu SKLAD-a br. 1-2/1943, objavio je muške zborove prema ranijim vlastitim zapisima narodnih napjeva:

1. Moja draga je zaspala	5. Vu toj črnoj gori
2. Idem kući sabah zora	6. Pitam tebe, draga ma
3. Svi dragani, aman ja	7. Oj prelepa vinska rozgva
4. Listek pada z vrbine	8. Mamica ljubljani, vi bi radi znali

U posebnom prilogu SKLADA-a br. 5-6/1944, objavio je za dva glasa i glasovir:

1. Plesala sam plesala	2. Uranila stara baba
Za tri glasa i glasovir:	1. Lasi si je rudala
Za tri glasa "a cappella":	
1. Nabrala je jagode petrofkce	2. Fuček leti
Za četiri glasa "a cappella":	
1. Sosedova Rega dimo dobeži	2. Neznam tužna djevojka

U vlastitoj nakladi izdaje u Zagrebu 1941. "Hrvatske pučke popijevke", III., IV. i V. svezak. U III. svesku su obrade i harmonizacije za mješoviti zbor "a cappella":

1. Ajd u kolo koj za kolo	10. Popet ću se na planinu visoku
2. Zrasla j' jelva kraj brega	11. Povej ljubo ki te ljubil
3. Divojka se svatom nadijala	12. Sveti, sveti sončecce
4. Fran se Ilijani s kamarc zgovara	13. Ženi sej, ženi sej
5. Igrala je zlatna jabuka	14. Tri vandraci vandrali
6. Izrasla je murvica	15. Grana od zgora, krčma kre morja
7. Kada se Pavle ženjaše	16. Falila se Jagica divojka
8. Vijala se na polju naranča	17. Dojdi mili, dojdi dragi
9. Kad se je čerčica od majke dilila (muški zbor)	

U IV. svesku su također mješoviti zborovi, osim posljednje tri popijevke koje su uređene za muški zbor.

1. Mura, Mura, globoka si voda ti	10. Cveti meni šipek ruža
2. Naša Kata je bogata	11. Marica se veseli
3. Lepo naše senokošć	12. Pečre snehc kroflin slajši
4. Čipičan z Mihovljan	13. Dojdi junak, dojdi
5. Međimurka Jelka vošća brala	14. Žena moža po sumišću pase
6. Naša Rega kruha poče	15. Daj ma mila znala (muški zbor + bariton solo)
7. Lepa bela Marica	16. Snočkej sam ti kesno (muški zbor)
8. Vu ljubavi ja živim	17. Racekovi su bogati (muški zbor)
9. Igrao se špan z divojkom	

U V. svesku nalazimo također mješovite zborove, osim u posljednje tri popijevke koje su uređene za muški zbor.

1. Pokotni nam Jezuš jabuku	6. Mlinar hodi sve okoli šanca
2. Črešnjica, višnjica	7. Za gradom je livada
3. Hodi Maro v krčmu	8. Igrajte nam japa
4. Došao sam ti na pitanje	9. Dimo ženi moja či
5. Šetao se Vinko mlad	10. De si, kam si, lubleno vreme

11. Ružen tibet farbu zgubil	16. Naša Mara, mala Mara
12. Oj kopina, kopina	17. Tri fučice goru proletele
13. Hašijove lepe hiže	18. Baricu poljubim (muški zbor)
14. Šetal sam se po bukovju	19. Došel je muž dimo (muški zbor)
15. Sunčece predrago de si me stavilo	20. Oj čašica, verna pajdašica (muški zbor)

U vlastitoj nakladi, a u izdanju SKLAD-a dr. Žganec izdao je 1942. u Zagrebu "Popijevke iz Medimurja, za samopjev i glasovir". U ovom svesku je originalnim narodnim napjevima nadodana glasovirska pratnja:

1. Vu mleki se Hmivam (sopran)	11. Srce mi tuguje (alt)
2. Snočka sam se šetal (bariton)	12. Da bi imal perje (bariton)
3. Snočka sam sadila (sopran)	13. Pastirska (tenor)
4. Cundrica (sopran)	14. Rugalica (sopran)
5. Ve si zapojevam jednu malu pesem (bariton)	15. Ti si rekla sama mej (tenor)
6. Ljubav se ne traži (bariton)	16. Dober večer grličica (bariton)
7. Gospon Gudlin ščečjo se (mezzosopran)	17. Kukuvača (mezzosopran)
8. Mlinar hodi sve okoli šanca (bas)	18. Ivek je bil mali (mezzosopran)
9. Šetal sam se kre štacuna (bariton)	19. Medimurje (tenor)
10. Či si ti mene ostaviti kanil (sopran)	20. Vrapček (sopran)

Za ove popijevke bila je napisana i orkestralna pratnja za komorni orkestar u sastavu violine, viole, cella, contrabassi, flaute, klarineti, fagoti, rogovi i tomboni. Sve partiture nestale su u toku 1941. u Somboru.

U vlastitoj nakladi prema vlastitim ranijim zapisima narodnih napjeva, a u izdanju SKLAD-a dr. Žganec izdao je 1943. u Zagrebu "SKLADBE ZA MLADEŽ". U ovoj pjesmarici nalazimo slijedeće popijevke:

Za dva glasa "a cappella":	Mješoviti zborovi "a cappella":
1. Lep se Ivo na vojsku otpravlja	23. Tri četve žetvu žele
2. Sjaj mje, sjaj mjesecje	24. Dober vam večer gospodar
3. Izgorela lampa petriola	25. Zapivala reza riba
4. Išla je djevojka	26. Ženil se je sivi komar
5. Ca se je zgodilo	27. Sijaj baba lenka
6. Zrasla mi murvica	28. Drgum, drgum, drgum
7. Plovi brode	29. Čujete li pastiri
8. Sunce selo, neće da sije	30. Spavaj mali Božiću
9. Služil jesem prvo leto	31. Nov glas nosim vam pastiri
10. Kupi mi babo volove	Za jedan glas i glasovirsku
Za tri glasa "a cappella":	pratnju:
11. Kupi mi babo volove	32. Oj, na, na, na, ranča kiseli krastavče
12. Tri djevojke u ris polazile	33. Ovdje mi dodosmo
13. Cigani su štetu šetovali	34. Vrapček se je ženil
14. Sitan kamen do kamena	35. Sveti Juraj kres naloži
15. Zaspal Janko	(prvi dio glas i glasovir, drugi dio
16. Hranila Julja slavuja	ženski zbor četveroglasno)
17. Kukuvača mi kukuje	Za dva glasa i glasovir:
18. Tkalec mašter lepo speva	36. Svatovi uranili
19. Tri djevojke žito žele	37. Staro sito, kaj korito
20. Svi svatovi veselo pivaju	38. Tu za len
Za četiri glasa "a cappella":	39. Mate kaj za krpati
21. kraju, kraju, naša mobo	40. Ftiček lepo fučka
22. Svatovska pjesma	

Za tri glasa i glasovir:

41. Ranče
42. Zrasla mi je ruža kre dvora
43. Miš mi je pole popascl
44. Fuček lepo fučka
(četveroglasni kanon "a cappella")

Za glasovir:

45. Kolo "Bunjevački logovac"
46. Kolo "Ketuša"
47. Ples svadbene svite
48. Baranjsko kolo
49. Kolo "Ranče"
50. Kolo "Mista"

U vlastitoj nakladi, a u izdanju SKLAD-a izdaje u Zagrebu početkom 1945.
"Popievke iz Bačke" za srednji glas i glasovirsku pratnju:

1. Evo 'vako, to je lako
2. Rozmarin se suši
3. Oj, Kerska mlaka
4. Diko oči, oš do veče doći
5. Što s' ono čuje
6. Četir konja debela
7. Oj, divojko, pod brdom
8. Ej, zovem diku
9. Uranila stara baba

Prema podacima Biografskog arhiva u Centralnom arhivu Saveza kompozitora Jugoslavije u Beogradu, dr. Vinko Žganec skladao je u Somboru 1927-1941, još slijedeće popievke s orguljskom pratnjom:

1. Črede pastiri
2. Denes spevaj sve stvorenje
3. Dete milo
4. Dika Bogu na visini
5. Grešnike poziva
6. Hvalimo, dičimo križa
7. I na zemlji budi mir ljudem
8. Jezuš zveličenje
9. Kraljica angelska
10. Kršćeniki plačite
11. Na svet nam Devica Marija
12. Naše oduzmi grehote
13. O zmožnosti neba zemle
14. Pastir zove si druga
15. Sužbu Božju zvršili smo
16. Sve kršćanstvo je veselo
17. Tužna majka Isusova
18. Veseli se, o Marija
19. V jutro otprem oči
20. Zdravo Marijo

Ovdje valja posebno naglasiti da je dr. Vinko Žganec jedan od najzaslužnijih crkvenih glazbenika koji su radili tiho ali aktivno oko priprema za izdavanje "Hrvatskog crkvenog Kantuala", i to od 1912. kad je nikla ideja, prilikom izlaska Hrvatskih korala (koje je priredio i uredio mladi bogoslov Žganec), pa sve do 1934. kad je "Kantual" bio gotov. U ovoj najpotpunijoj crkvenoj pjesmarici u Hrvata kojoj se do danas nije našla zamjena nalazi se i deset Žgančevih harmonizacija ili autorskih skladbi koje su već desetljećima ponarodnjene i prave narodne:

Evo njihovih naslova:

1. Moj Isuse raskriljujem tebi ruke
2. Izbavi me, Bože moćni
3. Ptičice lijepo pjevaju
4. Zdrav Kralj mladi, Jezuš dragi
5. Sretnih li vas griješnih ljudi
6. Dobri Kriste, Sine Božji
7. Tužna Majko Isusova
8. Nek mine Majko, s lica tvog
9. Pjevaj hvalc, Magdaleno
10. Zdravo, sveti Sakramente

Unatoč tome što je još 1918. napustio Zagreb, a 1934. već desetu godinu živio u Somboru, u zagrebačkim crkvenim glazbenim krugovima bio je i nadalje smatran za jednog od najstručnijih crkvenih glazbenih teoretičara i harmonizatora pučkih crkvenih napjeva. Kad je Kantual bio gotov, njegov izdavač "Glazbeno pjevačko društvo - Vijećac" zamolilo je Žganca za kritiku u niže navedenom pismu:

Zagreb, 4 - VIII - 1934.

Veleučeni gospodine!

Napokon smo došli kraju, no brige još nisu prestale. Jedna od glavnih briga je ova. Treba nam, naime, jedna stručna kritika za naš Kantual, jer bez nje ne može izaći Kantual na svjetlo, kako Vi to vrlo dobro znadete. Raspravljajući na sjednicama i dogovarajući se sa g. prof. Franjom Duganom o tome, došlo se do toga zaključka da se zamoli Vas (...) Zato Vas sada, veleučeni gospodine, najuljudnije molimo da Vi tu stvar uzmete u ruke i da nam tako u tom pogledu pomognete. Baš tom zgodom g. prof. Dugan je naglasio da Vam javimo da je to njegova osobita želja. (...)

Oprostite što Vas smetamo i još Vas jednom molimo ne odbijte nas. (...)

Unapred najljepša hvala

za Glazbeno pjevačko društvo "Vijenac"

M.P.

Mihelčić

Već 6. VIII. 1934. dr. Žganec odgovara:

Glazbeno-pjevačkom Društvu "Vijenac" Zagreb

Nadbiskupsko sjemenište

"Primio sam Vaše mnogo cijenjeno pismo od 4. VIII. 1934. u kome me pitate, da li bi bio voljan napisati kritiku "Kantuala". Raduje me, što ste se na mene obratili, i odmah Vas izvešćujem, da ću vrlo drage volje napisati recenziju. (...)"

Žgančevu recenziju, na dvadeset tipkanih kartica, objavio je "Obzor" 19. IX. 1934.

Evo nekoliko rečenica iz recenzije:

"U Kantualu je sakupljena vatra našega narodnog genija, koja datira unatrag tri do četiri stoljeća. Kakav sjajan dokumenat hrvatske muzičke kulture uopće, a religiozno-muzičke napose!" (...)

"Može se reći, da je Kantual bogata košnica meda zdrave crkvene muzike." (...)"Kompozitori koji su zastupljeni u Kantualu sa svojim originalnim radovima, ili harmonizacijama, drže skladno jedan stil, koji je Franjo Dugan kod nas zaveo, i koji je tako ozbiljan i tako karakterističan crkven, a i narodan, da se za sada bolji stil crkvene pučke popijevke ne treba da traži."

Dr. Žgancu se na recenziji zahvalio Mo. Albc Vidaković i nadodao: "...te Vas ujedno molimo, da nam i u buduće budete na pomoći u našim idealnim ali i stvarnim pothvatima na širenju prave hrvatske crkvene glazbe."

Spomenimo da je dr. Žganec surađivao s Mo. Vidakovićem sve do njegove smrti 1964, a njegova recenzija je otvarala i otvorila vrata svakog kora u svim katoličkim crkvama u Hrvatskoj i šire.

Od povjesnih i znanstvenih članaka objavljenih u kalendarima spomenimo sljedeće:

1. Međimurska revolucija u godini 1918.
Međimurski kalendar, Čakovec, 1926, str. 50-69.
2. Serjanski Jendraš. Isto, str. 74-78.
3. Apostol narodne popijevke (o stogodišnjici Kuhačeva rođenja) Narodno Kolo, Zgb. 1935, str. 75-77.
4. Uz pjesmu bačkih Šokaca i Bunjevaca. Isto, 1936, str. 75-77.
5. Među baranjskim narodnim pjevačima. Isto, 1937, str. 77-79.
6. Za narodnom pjesmom po Baranji. Isto, 1938, str. 77-79.
7. O međimurskoj narodnoj muzici. Isto, 1939, str. 67-69.
8. Sedam dana s međimurskim pjevačima. Isto, 1940, str. 75-78.

Knjige i članci pravne struke:

1. Općinsko sudovanje u Vojvodini i Međimurju.
Vlastita naklada - Zlatar, 1926. (304 stranice teksta)
2. Uredba o konvalidaciji brakova.
Vlastita naklada - Sombor, 1928. (88 stranica teksta)
3. Opštinsko sudovanje u građanskim parnicama.
Opštinski glasnik I. Sombor, 1928, str. 1-2.
4. Problem bračnog prava u našoj državi.
Vreme br. 2500 i 2561. Beograd, IX. 1929, str. 3
5. Tumačenje krivičnog zakonika. (opći dio) Sombor, 1929. Dr. Žganec obradio komentar paragrafima 1-4, 20-30, 35-60, 65-77, 80-90. Ostale paragrafe obradio Petar Žorž.
6. Od 1935. do 1940. bio je urednik mjesečnika "Pravni pregled" i napisao preko 30 pravnih članaka.

Predavanja:

1. Život i djelo Stevana Mokranjca.
Predavanje održao u Somboru 14. travnja 1935.
2. O životu i radu Stevana Mokranjca.
Predavanje održao u Osijeku 28. rujna 1936. na komemorativnom koncertu "Stevan Mokranjac".
3. Kompozitor Josif Mariković.
Predavanje održao u Somboru 25. ožujka 1939.

Članci u novinama i časopisima ("Sklad"):

1. Ulazak Međimurja u Jugoslaviju.
Riječ br. 1. Zagreb, 1929, str. 12-14
2. Oslobođenje Međimurja na Badnjak 1918. godine.
Novosti br. 347. Zagreb, 1933, str. 11.
3. Muzika našeg sela.
Sklad br. 4. Zagreb, 1934, str. 2-3.
4. Sto godina hrvatskog kazališta.
Varaždinske novosti br. 252. Varaždin, 1934, str. 1.
5. Čakovec je dostojno proslavio svoje proglašenje gradom.
Varaždinske novosti br. 252. Varaždin, 1934, str. 2.
6. Moja iskustva kod zapisivanja pučkih melodija.
Sklad br. 4. Zagreb, 1940, str. 5-7.

Koncerti na kojima su se izvodile isključivo skladbe dr. Vinka Žganca, kojim koncertima je prisustvovao i održao uvodnu riječ, prikaz skladbi ili pogovor:

1. Radio-Zagreb na prvi dan emitiranja vlastitog programa 21. lipnja 1926. emitirao je dvije Žgančeve obrade medimurskih narodnih popijevaka: Zibu haju i Cin, can cvrgudan.

2. 27. siječnja 1927. učenici Državne ženske i muške Učiteljske škole u Somboru uz sudjelovanje vojne muzike 51. pešadijskog puka izveli su melodram "Pred večiti mrak". Takst je napisao Jovan Grčić, glazbu dr. Vinko Žganec. Glasovirsku pratnju svirao je autor.

3. 3. ožujka 1929. Hrvatsko pjevačko društvo "Kolo" iz Zagreba izvodi u kinu Croatia u Zagrebu prvi put medimursku narodnu popijevku obrađenu za četveroglasni mješoviti zbor "a cappella": Zvira voda iz kamena, hladna, studena. (Ovo je jedna od najpoznatijih Žgančevih obrada u duhu medimorskog narodnog melosa. Izvedbi je prisustvovao i Žganec održavši uvodnu riječ.)

4. 10. travnja 1933. Oratorijski zbor crkve Svetog Marka u Zagrebu izvodi Žgančeve duhovne skladbe u Crkvi sv. Marka. Na orguljama je pjevanje pratio autor.

5. 29. i 30. travnja 1933. Muzičko društvo iz Novoga Sada izvodi u Somboru dva koncerta s djelima Vinka Žganca. Uvodne riječi govori autor s posebnim osvrtom na skladbe koje će zbor izvesti.

6. 13. svibnja 1933. Hrvatsko pjevačko društvo Neven iz Suborice izvodi u gradskom pozorištu u Subotici Žgančeve skladbe: Mi selu idemo, Skuhala je čavka, Ej, Ker i Sentu, Loptala se Ana. Pogovor na izvedena djela dao je autor.

7. 14. listopada 1934. Pjevački odsjek sokolske čete Vratišinec izvodi u velikoj dvorani Državne učiteljske škole u Čakovcu skladbe dr. Žganca. Prije koncerta autor je održao predavanje o svojem sakupljačkom radu i istraživanju glazbenog folkloru u Medimurju.

8. 7. ožujka 1936. mješoviti hor Srpskog pevačkog društva u Somboru izvodi Žgančeve skladbe za radioprenos. Uvodnu riječ dao je autor.

9. 25. i 26. travnja 1936. Hrvatsko pjevačko društvo "Neven" iz Subotice na smotri seljačkih pjevačkih društava i tamburaških sastava u Subotici izvodi isključivo Žgančeve skladbe. Komentar svakoj pojedinoj skladbi dao je autor.

10. 3. i 4. listopada 1936. na proslavi tristoete godišnjice gimnazije u Varaždinu, Veliki mješoviti zbor gimnazijske mladeži i bivših učenica izvodi u svečanoj dvorani Gradskog kazališta Žgančevu skladbu posebno skladanu za tu svečanost: "Zagorska rapsodija". Poslije koncerta s autorom je razgovarao dirigent zbora prof. Tomislav Miškulin.

11. 2. veljače 1937. mješoviti zbor Hrvatskog pjevačkog društva "Gundulić" iz Dubrovnika, izvodi pred Kneževim dvorom u Dubrovniku ciklus Žgančevih popijevaka iz Jugoslavije. Uvodnu riječ dao je autor.

12. 18. prosinca 1937. Jevrejsko pevačko društvo Hašira iz Novog Sada izvodi u -Sinagogi- Žgančeve skladbe. Predavanje o utjecaju jevrejske i starogrčke glazbe na narodnu glazbu, svjetovnu i duhovnu, u Jugoslaviji održao je autor.

13. Od 19. do 22. travnja 1939. Hrvatsko pjevačko društvo "Zvonimir" iz Zagreba, na svojoj turneji izvodi u Somboru i Subotici isključivo Žgančeve skladbe. Prikaz svoga melografskog i skladateljskog rada u Somboru dao je autor poslije koncerta u Somboru, a prije koncerta u Subotici.

14. 9. ožujka 1940. Hrvatsko pjevačko društvo "Zrinski" iz Čakovca izvodi u Katoličkom domu u Čakovcu skladbe dr. Vinka Žganca. Pogovor, prikaz svojeg dosadašnjeg rada na skupljanju popijevaka diljem Jugoslavije dao je autor.

Časti i dužnosti

1. U rujnu 1926. odlazi u svojstvu delegata jugoslavenske vlade u Mađarsku, u Zalaegerszeg, Sopron i Budapest te preuzima duplikate državnih matrica, katastra, ostalih pravnih dokumenata i arhiva koji se odnose na krajeve koje je Jugoslavija dobila Trijanonskim ugovorom o miru 1920. godine. (Prekmurje, Medimurje, Bačka, Vojvodina)

2. 18. siječnja 1929. jednoglasno je izabran za člana odbora Srpskog crkvenog pevačkog društva u Somboru. Dužnost člana odbora, na opće zadovoljstvo cijelog društva, vršio je do svojeg odlaska iz Sombora 1941.

3. Prilikom osnivanja Jugoslovenskog pevačkog saveza u Beogradu 1934. jednoglasno izabran je u artistski odbor. Dužnost je vršio do 8. siječnja 1937. kad je podnio ostavku na članstvo u Odboru.

13. ožujka iste godine glavni tajnik (potpis nečitljiv) Jugoslovenskog pevačkog saveza obaveštava dr. Žganca "da ostavka na sednici Upravnog odbora nije prihvaćena!" Razlog: "Vaša saradnja dragi gospodine Vinko, potrebna nam je i u pitanju sporazuma sa Hrvatskim pevačkim savezom, jer ste Vi svojim pametnim i ispravnim držanjem sačuvali sa njima najljepše odnose, pa bi bilo neophodno da u pregovorima o kolaboraciji JPS i HPS Vi budete naš delegat. (...) Osim toga (...) Vi dragi gospodine ne snosite nikakvu odgovornost zbog nerada ostalih članova artistskog odbora."

(Kako je taj slučaj završio doktor se nije mogao sjetiti u srpnju 1974. kad sam ga pitao o toj stvari. Samo mi je napomenuo da je u to vrijeme imao nesporazum s Krstom Odakom zbog "Dorice".)

4. 25. studenog 1934. na kongresu Južnoslovenskog pevačkog saveza u Beogradu, predlaže da se u povodu stote obljetnice rođenja velikog jugoslavenskog sakupljača narodnih popijevaka Franje Žavera Kuhača pokrene akcija za izdavanje još netiskanih njegovih zapisa narodnih pučkih popijevaka. Prijedlog je bio prihvaćen. Peta Kuhačeva knjiga tiskana je u Beogradu 1941. u izdanju Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, za tisak uredili B. Širola i V. Dukat.

5. Na smotri hrvatske seljačke kulture 17. i 18. lipnja 1940. u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu dr. Žganec je član komisije za odabiranje popijevaka koje će izvoditi zborovi. Ujedno je bio i član stručnog žirija.

6. 11. siječnja 1941. Župa Jugoslovenskog pevačkog saveza "Dr. Laza Kostić" iz Sombora "imenuje dr. Vinka Žganca za člana ocjenjivačkog odbora kod raspisa konkursa na komponovanje pesama sa rodoljubivim tekstovima".

7. U povodu 100-godišnjice somborskog pevačkog društva 15. i 16. lipnja 1970. "Organizacioni odbor za proslavu bira dr. Žganca kao osvedočenog prijatelja i saradnika pevačkog društva u Počasni odbor za proslavu stogodišnjice."

Na kraju spomenimo da je od zapisa nastalih u razdoblju 1926-1940, i to samo u Somboru i okolici urađena zbirka popijevaka "Narodne popijevke iz Sombora i okolice". Uređena je kao zbirka sa 174 analizirana napjeva i teksta zaključno s 1. ožujkom 1979. Koliko mi je poznato, obitelj Žganec predala je rukopis zbornika Kulturno prosvjetnom vijeću općine Sombor. U toku 1979. također sam priredio za tisak i zbirku od 189 napjeva i tekstova crkvenih popijevaka iz Bačke (Santovo, Svetozar Miletić, Bački Brijeg). Taj rukopis se nalazi u doktorovom arhivu i svakako je osim glazbenicima zanimljiv i jezikoslovcima jer su neke popijevke stare i preko 200 godina. To zaključujem na temelju uspoređivanja tiskanih pjesmarica: "Cithare Octochorde"¹ - sva tri izdanja -, Arnoldovog "Pismenika" iz 1819², te Jaićevog "Vinca" iz 1827 i posebno 1850³, te nekoliko rukopisnih pjesmarica od 1772, pa do polovice XIX. stoljeća. Posebno je zanimljiv sadržaj od 433 međimurske narodne popijevke čije zapise, iz somborskog razdoblja, sam slučajno našao u siječnju 1978. Dr. Žganec ih je zabilježio najvjerojatnije između 1930-1940 (to zaključujem na temelju Žgančeva načina zapisa iz tog vremena).

Također je potrebno napomenuti da je dr. Žganec u Somboru upoznao i dr. Lajoša Kiša s kojim je razvio vrlo bogatu stručnu suradnju osobno, a još više preko JAZU i MTA-e (mađarske akademije znanosti), tek poslije rata. No o tom poseban prilog.

Dr. Vinko Žganec boravio je u Somboru punih 15 godina. U tom razdoblju učinio je mnogo na polju etnomuzikologije, više nego bi se moglo od jednog čovjeka očekivati. Svojim radom i rezultatima toga rada obogatio je riznicu glazbenih nacionalnih kultura, pri čemu treba istaknuti da su njegovi zapisi, znanstveni radovi, harmonizacije, obrade i autorske skladbe dragocjeno blago glazbene kulture Hrvata u Bačkoj, ali i šire u Vojvodini.

¹ CITHARA OCTOCHORDA SEU CANTUS SACRI LATINO-CROATICI iud.

To je prva i najpotpunija hrvatska crkvena pjesmarica većeg formata, tiskana na početku XVIII. stoljeća. Izašla je u Beču 1701, I i 1723, II. izdanje. Treće izdanje tiskano je u Zagrebu 1757.

² Đuro Arnold, skladatelj, orguljaš i upravitelj kora župne crkve sv. Terezije u Subotici. Godine 1819, uskao je u Osijeku "PISMENIK ILITI SKULJENJE PISAMA RAZLIČITIH, ZA NIDLJNE, SVETACNE I OSTALE DNEVE PRIKO GODINE PODOBNIII ZA VEČIU SLAVU BOXJU I KRIPOSTI DUHOVNE NARODA ILIRICKSKOGA". To je bila prva crkvena pjesmarica namjenjena bačkim Hrvatima. Kod uređenja pjesmarice Arnold se služio svojim vlastitim zapisima iz Bačke, ali i napjevima iz Cithare.

Arnoldov "PISMENIK" bio je kasnije jedan od izvora za "VINAC BOGOLJUBNIII PISAMA" o. Marijana Jaića.

³ Marijan Juić, Iranjevac, sakupljač "cerkvenih pisamah" i skladatelj (Slavonski Brod, 4. VII. 1795 - Budim, 4. VIII. 1858).

Godine 1827, objavio je u Budimu svoj "VINAC" molitvenik-pjesmaricu. (U kasnijim godinama izašao je još preko 15 puta.) U Budimu 1850, izdaje crkvenu pjesmaricu većeg formata "NAPIVI BOGOLJUBNIII CERKVENIII PISAMAH...". Ovo je prva hrvatska crkvena pjesmarica s harmoniziranim napjevima za "civosvirače" tj. orguljaše, u svojoj pojavi izvršila je snažan utjecaj i usmjerenje na daljnji razvoj crkvene pučke popijevke u čitavoj sjevernoj Hrvatskoj.